

Otázky ke státní závěrečné zkoušce z dramatické výchovy pro Bc. (obor Sociální pedagogika a volný čas) se specializací dramatická výchova:

- 1. Dramatická výchova, její podstata a místo mezi ostatními obory estetické výchovy**
Vysvětlení pojmů: dramatické umění - dramatická kultura – dramatická výchova. Interdisciplinární charakter dramatické výchovy.
- 2. Vztah divadla a dramatické výchovy**
Základní rozdíl mezi divadlem a dramatickou výchovou. Společné cíle mezi divadlem a dramatickou výchovou. Vysvětlení pojmů (divadlo, výchova, drama, hra, dramatická hra, hra v roli, dramatické jednání, dramatický děj, dramatická postava, dramatická situace, konflikt, fikce, „jako“ apod.).
- 3. Cíle dramatické výchovy**
Srovnání pedagogických cílů obecných a specifických pro dramatickou výchovu. Pedagogické, umělecké a etické cíle dramatické výchovy. Působení dramatické výchovy na osobnostní a sociální rozvoj.
- 4. Základní metody a techniky užívané v dramatické výchově**
Vymezení pojmu metoda a technika, základní metody a techniky dramatické výchovy - charakteristika, třídění, požadavky kladené na metody a techniky používané v dramatické výchově. Další didaktické metody a techniky používané v dramatické výchově.
- 5. Srovnání pojmů didaktická hra – dramatická hra, jejich struktura**
Teorie hry dle dramatické výchovy u vybraných autorů, zařazení dramatické hry do systému her, její specifčnost, struktura. Dramatické hry a jejich využití v praxi.
- 6. Pedagogické principy školního divadla 16.-18. století v kontextu dramatické výchovy**
Historický přehled vývoje a uplatnění dětského divadla a dramatických prostředků ve výchově a vzdělávání. Řádové školní divadlo v českých zemích. Školní hry J. A. Komenského.
- 7. Hlavní směry vývoje dramatické výchovy v USA a jejich představitelé**
Charakter amerického tvořivého dramatu a jeho vliv na vývoj dramatické výchovy v České republice. Vývoj, tendence, cíle. Významní představitelé – literatura. Hlavní metody tvořivého dramatu. Přednosti a nevýhody tvořivého dramatu. Uplatnění práce s literaturou v tvořivém dramatu.
- 8. Hlavní směry vývoje dramatické výchovy ve Velké Británii a jejich představitelé**
Charakter britského dramatu ve vyučování a jeho vliv na vývoj dramatické výchovy u nás. Vývoj, tendence, cíle. Významní představitelé – literatura.
- 9. Vývoj dramatické výchovy v České republice**
Vývoj, tendence, cíle. Významní představitelé (M. Dismán, J. Mlejnek, J. Delongová a další) – literatura. Moderní pojetí dramatické výchovy, jeho vznik, vazba na reformní pedagogické směry. Vývoj metodiky dramatické výchovy.
- 10. Vývoj a postavení dramatické výchovy v RVP**
Osobnosti spojené s prosazováním dramatické výchovy v RVP. Vývoj problematiky vymezení oblasti dramatické výchovy v RVP pro základní vzdělávání a jeho současný stav. Vývoj problematiky zařazení dramatické výchovy pro gymnázia do RVP a jeho současný stav.
- 11. Zařazení dramatické výchovy ve škole**
Dramatická výchova jako pedagogický princip, jako metoda práce, jako samostatný předmět. Struktura osnov předmětu dramatické výchovy a jejich aplikace. Charakteristika a specifika vyučovací hodiny, lekce, projektu.
- 12. Učitel dramatické výchovy**
Obecné požadavky na učitele, osobnostní a psychosomatická vybavenost učitele dramatické výchovy, specifické schopnosti a dovednosti, postavení učitele a žáka v procesu dramatické výchovy. Systém vzdělávání a příprava učitelů dramatické výchovy (kriteria výběru, profil absolventa, vysokoškolské studium, další formy studia)

13. Stavba lekce dramatické výchovy

Přípravné práce učitele dramatické výchovy. Činnosti učitele dramatické výchovy v průběhu lekce. Význam motivace, uvolnění a zpětné vazby v dramatické výchově.

14. Využití projektové metody ve výuce dramatické výchovy

Historie projektového vyučování a jeho hlavní představitelé. Projektová výuka v našem školství. Jména spjatá s využitím dramatické výchovy v projektovém vyučování u nás. Typy projektů.

15. Kritéria hodnocení a jeho místo v dramatické výchově

Druhy hodnocení. Význam zpětné vazby v procesu dramatické výchovy ze strany učitele a ze strany účastníků.

16. Zájmová dramatická výchova a její specifika

Možnosti zařazení dramatické výchovy v zájmové oblasti, oblasti reedukace. Charakteristika a specifika lekce, projektu, dílny, semináře, dlouhodobého kurzu, reedukačního programu atd. Perspektivy dramatické výchovy v kontextu profese sociálního pedagoga.

17. Dětské divadlo

Divadlo pro děti. Divadlo hrané dětmi. Druhy divadel hraných pro děti. Zvláštnosti dětského divadla.

Postupy práce na inscenaci - vztah procesu a produktu v obou typech divadla. Problematika dětského herectví. Pohled diváka na divadlo hrané dětmi. Cíle a význam veřejného vystupování v dramatické výchově. Učitel dramatické výchovy v roli režiséra.

Současný systém přehlídek a soutěží v oblasti zájmové umělecké činnosti (organizace metodické práce, instituce, sdružení atd.)

18. Volba námětů a předloh v dramatické výchově

Vysvětlíte pojmy téma, námět, látka, předloha z hlediska literární teorie a z hlediska dramatické výchovy.

Klady a zápory práce v dramatické výchově dle literární předlohy. Základní literární žánry z hlediska jejich vhodnosti pro dramatickou práci ve skupině. Kritéria volby námětu a látky vzhledem k věkové charakteristice skupiny (naplňování sociálních potřeb, rozdíly mezi dospělými a dětmi v procesu dramatické výchovy atd.). Klady a zápory dramatické práce dle volně zvoleného námětu či tématu.

19. Divadlo utlačovaných

Pedagogika utlačovaných a osobnost Paula Freirea. Uplatnění metody divadla utlačovaných ve vzdělávání.

Život a dílo Augusta Boala. Historický vývoj metody divadla utlačovaných. Metafora stromu divadla utlačovaných a vymezení jednotlivých technik. Herec, divák a joker v divadle fórum.

20. Divadlo ve výchově

Principy divadla ve výchově – formy, využití a možnosti uplatnění ve vzdělávacím procesu a podmínkách dnešní školy. Specifika „školního divadla“ – účel, formy, postupy.

21. Strukturovaná dramatická hra

Charakteristika a princip strukturovaného dramatu. Významní představitelé. Role učitele ve strukturovaném dramatu. Druhy strukturovaného dramatu dle stupně připravenosti. Stavba strukturovaného dramatu.

Techniky strukturovaného dramatu. Stavba dramatu dle Aristotela, stavba strukturovaného dramatu dle Warwicka Dobsona, dle Dany Svozilové, Iriny Ulrychové.

22. Dramatická výchova a dramaterapie

Historie dramaterapie a její významní představitelé. Vymezení paradivadelních systémů dle Valenty.

Srovnání pojmů sociodrama – psychodrama. Sociodrama ve vztahu k dramatické výchově. Komparace dramatické výchovy a dramaterapie. Vzájemné přesahy mezi dramaterapií a specifiky dramatické výchovy pro užití v profesi sociálního pedagoga.

Doporučená literatura

- BLÁHOVÁ, K. *Uvedení do systému školní dramatiky*. Praha : IPOS, 1996. ISBN 80-7068-070-9.
- BOAL, Augusto. *Theater of the oppressed*. Translated by Charles A. Leal McBride - Maria-Odilia Leal McBride - Emily Fryer. New ed. London: Pluto Press, 2000. xxi, 208 s. ISBN 0-7453-1657-3.
- CLARK, J; DOBSON, W.; GOODE, T.; NEELANDS, J. *Lekce pro život. Drama a integrované kurikulum*. Přeložila Eva Burešová. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 127 s. ISBN 9788021045804.
- FREIRE, Paulo. *Pedagogy of the oppressed*. Translated by Myra Bergman Ramos. London: Penguin Books, 1996. 164 s. ISBN 0-14-025403-X.
- KAŠOVÁ, J. *Projekty*. Kroměříž : IUVENTA, 1994. ISBN neuvedeno.
- KOŤÁTKOVÁ, S. a kol. *Vybrané kapitoly z dramatické výchovy*. Praha : IPOS, 1998. ISBN 80-7184-756-9.
- KOVALIKOVÁ, S.: *Integrovaná tematická výuka*. Kroměříž : Spirála 1995. ISBN 80-901873-1-5.
- MACKOVÁ, S. *Dramatická výchova ve škole*. Brno : DIFA JAMU, 1995. ISBN 80-85429-16-0
- MACKOVÁ, S. *Dramatická výchova*. Brno : JAMU, 2004. ISBN 80-85429-93-4.
- MACHKOVÁ, E. *Metodika dramatické výchovy*. Praha : Artama, 1988. ISBN 80-7068-166-7.
- MACHKOVÁ, E. *Úvod do studia dramatické výchovy*. Praha : IPOS, 1998. ISBN 80-7068-103-9.
- MORGANOVÁ, N., SAXTONOVÁ, J. *Vyučování dramatu*. Praha : Artama, 2001. ISBN 80-901660-2-4.
- NICHOLSON, Helen. *Applied drama :the gift of theatre*. New York: Palgrave Macmillan, 2005. viii, 196. ISBN 1403916462.
- PAVLOVSKÁ, M. *Postavení dramatické výchovy v RVP ZV*. In: *Komenský*, Brno : PdF MU, č.4, 2004. ISSN 0323-0449
- PAVLOVSKÁ, M. *Tvořivá dramatika ve výuce slohu*. Brno : CERM, 1996. ISBN 80-7521-035-3.
- SVOZILOVÁ, Dana. *Analýza strukturované dramatické hry v kontextu dramatické výchovy*. Vyd. 1. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2005. 192 s. ISBN 80-86928-10-1.
- VALENTA, J. *Pohledy - Projektová metoda ve škole a za školou*. Praha : IPOS ARTAMA, 1993. ISBN 80-7068-066-0.
- VALENTA, M. *Dramaterapie*. Vyd. 2., v nakl. Portál 1. Praha: Portál, 2001. 150 s. ISBN 80-7178-586-5.
- VALENTAJ. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha : STROM 1997. ISBN 80-901954-1-5.
- VYBÍRAL, M. *Od zkušenosti k poznání, aneb, Projekty, dramatická výchova a konstruktivismus s dětmi ve věku 7-12 let : (praktické ukázky)*. Plzeň: Pedagogické centrum Plzeň, 1996. 48 s.
- WAY, B. *Rozvoj osobnosti dramatickou improvizací*. Praha : ISV, 1996. ISBN 80-85866-16-1.
- ULRYCHOVÁ, I. *Drama a příběh :tvorba scénáře příběhového dramatu v dramatické výchově*. 1. vyd. Praha: Divadelní fakulta Akademie múzických umění v Praze, 2007. 103 s. ISBN 978-80-7331-096.